

ንክምርመራ ዘቕድም ንዲር ኣሰራርዓን ሕይወት ዝበሉ ሕግታት ውሸገን

ብሰንኪ ገጢሙ ዘሎ ጻዕቂ ፍጡን መርመራን ባዕለ-መርመራን መን ብቕዳምነት ክምርመር ከም ዘለዎን ብዝብል ንኡሳን ዘባታትና ብንዲር ከፍልጣ ኣለዉን። ኣብያተ-ጽሕፈት ጉዳያት ጥዕና እውን ብዝሒ መርመራ ንዋት ንከሳልጠለን ብመንግስቲ ንክዋፈሩ ተሓቲቶም ኣለው። ካብ ንዕለት 15 ታሕሳስ ዘውግሕ ኣትሒዞ ንኣውሸሸባ ዝምልከት ሕግታት ዓይነተኻይረሳት ብዘየገድስ ሓባራዊ ሕጊ ይቕይድ።

-ኣብ ዝቕጽሉ ሳምንታት ብዓይነተኻይረስ ኣሚክሮን ዝኸሰት ለብዒ ንክንንን ምርኣይ ዘሎ ተኸእሎ እምብዛ ልዑል ኢዩ። ምስፍሕፍሕ ለብዒ ንምግታእ ምምርመራ ከም ስጉምቲ መጠን ሓያል ግደ ኣለዎ። ጻዕቂ ፍጡን መርመራን ባዕለ-መርመራን ንምክያድ ዘሎ ጠለብ ኣዝዩ ንሂሩ ኣሎ። ቀቕድሚ ሓድሽ ዓመት እንርከቦ 10 ሚልዮን ናውቲ ፍጡን መርመራን ባዕለ-መርመራን ኣብዚ ቀረባ እዋን ኣዚዝና ኣለና። ማዕረማዕረኡ ድማ ንኣብያተ-ጽሕፈት ጉዳያት ጥዕና ብዘይውዓል ሕደር ተወሳኺ ንክእዝዙ ሓቲትናዮም ኣለና። ተኣፈፍቲ ዝኹኑ ጽላታት ሕብረተሰብና ከይግድዑ ኣገዳሲ ኢዩ። ስለዚ ድማ ፍጡን መርመራን ባዕለ-መርመራን ንምክያድ ኣሰራርዓ ቀዳምነት ከመይ ክኹውን ከም ዘለዎ ካብዚ ዘለዎ ንላዕሊ ከነጽፎ ኣለና ክትብል ሚኒስትሪ ጥዕናን ክንክንን ኢንግቪልድ ሻርኮል ተገናዝብ።

ኣብ ንኡሳን ዘባታት ኣሰራርዓ ቀዳምነት ፍጡን መርመራን ባዕለ-መርመራን ከምዚ ዝስዕብ ይኹውን፡

- ነቶም ብነትጉ ኣሚክሮን ዝተለብዑ መቃርብቲ ተኣፈፍቲ ሞያታት ዝኹኑ
- እዞም ዝስዕቡ ምልክታት ሕማም ምስ ዝህልዎም
  - ሃሳሳት ምልክታት ሕማማት ንዘርእዩ ኣብ ኣገልግሎት ጥዕናን ክንክንን ዝዋፈሩ ሰራሕተኛታትን ብቐጥታ ተኣፈፍቲ ሞያተኛታት ን ዝኹኑን ህጻናትን ብቕዳምነት ይስርዑ
- ምስ ዝተለብዑ ከም ዝቕረቡ ንዘረጋገጹ ኣባላት ደቂ ሕይወትን ወይ ተመሳሳሊ መቕርብን ዝኹኑ፡
  - ህጻናት ብቕዳምነት ይስርዑ
  - ኣብ ኣገልግሎት ጥዕናን ክንክንን ዝዋፈሩ ሰራሕተኛታት ብቕዳምነት ይስርዑ

- ብነትጉ አሚክሮን ዝተለብዑ መቃርብቲ ብቐዳምነት ይስርዑ
- ምስ ዝተለብዑ ሰባት ከም ዝቐረቡ ንዘረጋገዱ ካልኣት መቃርብቲ ዝምልከት፡
  - ህጻናትን ኣብ ኣገልግሎት ጥዕናን ክንክንን ዝዋፈሩ ሰራሕተኛታትን ቀዳምነት ይወሃቦም፡ ምናልባት'ውን ካልኣት መቃርብቲ ተኣፈፍቲ ሞያተኛታት ንዝኹኑ ብነትጉ አሚክሮን ዘይተለብዑን።
- ቁልዑ ኣኣብ ዝተዘነቐ እዋን ይምርመሩ፡ ኣውራ ኸኣ ኣብ ለብዒ ዘይተሓደጎን ዝገነኖን ከባቢታት
- ብመሰረት ምሕጽንታታት ኣብያተ-ጽሕፈት ጉዳያት ጥዕና ኣብ ጽላ ኣገልግሎት ጥዕናን ክንክንን ኣብ ለብዒ ዘይተሓደጎን ዝተጋነኖን ከባቢታት ኣኣብ ዝተዘነቐ እዋን መርመራታት ይካየዱ።

ኣብያተ-ጽሕፈት ጉዳያት ጥዕና ንኡሳን ዘባታት ዝያዳ ሓበሬታታት ክሰደሉን ኢዩ፡ መንግስቲ እውን ብወገኑ ጸኒሑ ንመርመራ፡ ግለላ ምንዳይ ምንጪ ለብዕን ውሽባን (TISK) ዝምልከት ሓድሽን ንነዊሕ ዝጠመትኡን ስትራተጂ ከውጽእ ኢዩ።

—መርመራታት ምክያድ ካብ ምርጋጥ ሕብረተሰብና ዘገለግሉና'ዩ፡ ስለዚ ኢዩ ኸኣ ንቁልዑ ሰራሕተኛታት ጽላት ትምህርቲ፡ ሞያተኛታት ኣገልግሎት ጥዕና ይኹኑ ካልኣት ኣካላት ኣብ ለብዒ ዝገነኖ ኣከባቢታትን ምናልባት'ውን ኣብ ባህላውን ዋኒናዊ ዓለምን ዝነጥፉ ብብዝተዘነቐ እዋን ዝይዳ ንክምርመሩ ከም ዕላማ ንተሓሓዞ ዘለና። ኣብተን ለብዒ ገኒንወን ዘለዋ ንኡሳን ዘባታት ውሽባታት ንምንካይን ተጽዕኖ ዕማም ምንዳይ ምንጪ ለብዒ ንምፍኃስን ብዝተብል መስርሕ መርመራ፡ ግለላ ምንዳይ ምንጪ ለብዕን ውሽባን ብተወሳኺ ብኸመይ ክስተኻኸል ይኸእል ብዝተብልን መንግስቲ ክግምግሞ ኢዩ። ድሕሪ ሓድሽ ዓመት ድማ ሓድሽን ንነዊሕ ዝጠመትኡን ስትራተጂ መርመራ፡ ግለላ ምንዳይ ምንጪ ለብዕን ውሽባን ተመሊስና ከነውጽእ ኢና ብምባል ሚኒስተር ሻርኮል ትገልጽ።

ሕግታት ውሽባ

ዓይነተኛይረስ አሚክሮን ኣብ ኖርወይ ከም ዝመጽእ ምስ ተፈልጠ፡ ምስፍሕፋሕ ለብዒ ንምግታእ ብአሚክሮን ከም ዝተለብዑ ዝተረጋገዱ ወይ ዝተጠርጠሩ መቃርብቲ ዝምልከቶም ናይ ገዛእረጃሶም ትርርድ ዝበሉ ሕግታት ግለላን ውሽባን ተኣታትዮም ኢዮም።

—ኣብ መስርሕ ምንዳይ ምንጪ ለብዒ ንዘለው ተማዓራረይቲ ሕግታት ምልላዮም ኣመና ክብድ ኢሉ ኢዩ፡ ክስተተ ዓይነተኛይረስ አሚክሮን ሰማይዓረግ ኩይኑ እናመጸ ብምኻዱ ኸኣ ፋይዳኡ እውን እናዓበረ'ዩ መጺኡ። ስለዚ ኢና ድማ ሞያውያን ሰበስልጣናት ኣብ ዝለገሱልና ምክርታት ብምሙርኪስ ዓይነተኛይረሳት ብዘየገድስ ሓባራዊ ሕግታት ግለላን ውሽባን ነተኣታቱ ዘለና። ገለ ካብቲ እዚ ዘቐይዶ

ነቶም ደቂ ሕደ ቤትን ብተመሳሳሊ መቃርብቲ ንዝኹኑን ድሕሪ 7 መዓልታት ተመርሚሮም ካብ ግዴታዊ ውሽባኦም ንክወጽኡ ዕድል ዝውሃቦም ዘሎ። ካልኣት ዓይነታት መቃርብቲ ድሕሪ 3 መዓልታት ካብ ግዴታዊ ውሽባኦም ክወጽኡ ይኸእሉ ኢዮም፡ ግን ከኣ ካብ ትርፊግዜኣዊ ንጥፈታት ተወሺቦም ክሰብኡ ድሕሪ 7 መዓልታት ተመርሚሮም ኮሮና ዮብልኩምን ዝብሃሉ ውሽባኦም ክቕጽሉ ኣለዎም። ነቶም ተኣፈፍቲ ሞያተኛታት ዝኹኑ ኣብ ስራሕ ዝሰርሑሉ እዋን ሕድገት ይውሃቦም ኣሎ፡ ገለ ካብቶም ሕድገታት ስራሕ ዝወፍርሉ መዓልቲ ኣሉታዊ ዝውጽኡቱ መልሲ ንከርእዩ ኢዮም ብምባል ሚኒስትር ሻርኮል ትሕብር ።